

Ødela DNA-bevis for å beskytte taushetsplikten

Overlege Hansjörg Nachtmann ble frikjent av retten da han fjernet DNA-spor fra en pose narkotika av hensyn til taushetsplikten. – En prinsipiell og viktig sak, sier advokat Lars Duvaland i Legeforeningen.

I januar 2012 ble det funnet en pose på en bevisstløs pasient som kom inn til intensivavdelingen ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN). Posen viste seg å inneholde rundt fire gram av det narkotiske stoffet metamfetamin. Det hender at helsepersonell finner forbudte stoffer på bevisstløse pasienter. Sykehusene har ikke lov til å oppbevare narkotika. I slike situasjoner tilkaller de der for politiet for å ta hånd om stoffet.

Handlet raskt

Da politiet kom ønsket de å vite hvem pasienten var. Nachtmann avviste spørsmålet av hensyn til taushetsplikten. Politibetjenten sa at identiteten til den innlagte mannen uansett ville kunne avdekkes fra DNA-undersøkelser av posen. Overlegen følte da at han måtte foreta seg noe for ikke å lede politiet til pasienten. Han tok posen og gned den mellom hendene for å ødelegge DNA-spor før han ga den videre til politiet.

– Jeg mente at DNA-et som var på posen var taushetsbelagt informasjon som vi ikke kunne utlevere, sier Hansjörg Nachtmann. – Hadde jeg overlevert posen uten å fjerne DNA-et, kunne jeg like gjerne levert den fra meg med pasientens navn på.

For handlingen ble Nachtmann ilagt en bot på 5 000 kroner for å ha hindret politiet i å sikre bevis i en narkotikasak. I samråd med juristene i Legeforeningen valgte han å ikke akseptere forelegget.

Leger har en plikt til å handle

– Saken gjelder et viktig prinsipielt spørsmål: Regelverket pålegger legen en plikt til aktivt å forhindre at personlige opplysninger om pasienter kommer på avveie. Helsepersonelloven er tydelig på at taushetsplikten gjelder det man får vite i egenskap av å være helsepersonell. Informasjonen om pasientens identitet, DNA-et på posen, og kunn-

Hansjörg Nachtmann (t.h) vant frem i tingretten da han i samråd med Legeforeningen ikke aksepterte boten for å ha ødelagt DNA-bevis. Her med Lars Duvaland. Foto Rune Thorstein

skapen om en straffbar handling mener vi er vernet av taushetsplikten fordi det er noe Nachtmann utvilsomt fikk vite i egenskap av å være helsepersonell, sier fagsjef og advokat Lars Duvaland.

Han forklarer at saken er svært spesiell og at man ikke har sett liknende tidligere.

Hensynet bak taushetsplikten er at ingen skal unnlate å oppsøke helsetjenesten på grunn av frykt for straffeforfølgning. Brudd på taushetsplikten kan få rettslige konsekvenser for helsepersonell.

Handlet kun for ikke å bryte taushetsplikten

Det som er betrodd yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, kan politiet ikke ta beslag i og det kan heller ikke brukes i retten, ifølge loven. Saken illustrerer betyd-

ningen av taushetsplikten og viser spennet i plikten. Den er både en unnlatesplikt samtidig som legen har en plikt til aktivt å hindre at uvedkommende ikke får tilgang til opplysninger.

Nord-Troms tingrett avsa dom i saken i begynnelsen av november 2012. Retten mener at taushetsplikten ikke rekker så langt at Nachtmann hadde en plikt til å fjerne identitetsspor på posen. Han frikjennes likevel med den begrunnelse at han kun tenkte på sin taushetsplikt og ikke på etterforskningen da han ødela DNA-bevisene.

«Årsaken til at han handlet som han gjorde var at han trodde at overlevering av posen ville representere et brudd på hans egen taushetsplikt. Han eneste hensikt var dermed å unngå å bryte taushetsplikten, og han handlet således ikke i den hensikt å ødelegge for politiet», heter det i dommen.

Duvaland hadde gjerne sett at retten gikk lenger i å anse Nachtmanns handling som en rettmessig ivaretagelse av taushetsplikten. Det viktigste er likevel at han ble frikjent.

– Leger må gjøre vanskelige avveininger. I slike situasjoner er det viktig at man ikke risikerer straff for de valg man gjør, sier Duvaland.

Han råder leger som er i tvil om håndteringen av pasientinformasjon til å søke råd hos juristene i Legeforeningen.

Knut E. Braaten
knut.braaten@legeforeningen.no
Kommunikasjonsavdelingen

Helsepersonells taushetsplikt

Helsepersonell har taushetsplikt om pasientens helse, sykdom, behandling og andre personopplysninger. Reglene om plikten finner man i helsepersonelloven kapittel 5. Pasienten kan samtykke til at taushetsbelagte opplysninger gis videre. Det finnes flere unntak fra taushetsplikten.

Formålet med taushetsplikten er å sikre befolkningens tillit til helsetjenesten og helsepersonell, slik at personer ikke unnlater å oppsøke helsetjenesten for å få helsehjelp i frykt for informasjonsflyt. Tillitsforholdet er sentralt for at pasienten skal føle det trygt å gi informasjon som kan være nødvendig for at helsepersonell skal kunne yte best mulig helsehjelp. Pasienten skal føle seg trygg på at de opplysninger som gis i forbindelse med helsehjelpen ikke nyttes i andre sammenhenger.